

תּוֹמֵךְ הַ

מ א ת

ד. קמחי

א.

הנהג אדולף מיקלוש מיוצאי הונגריה ישב סמוך לאשתו הצעירה בחשכת אולם הקולנוע והתענג יחדיו על שלושה דברים: ראשית-כל, על אשתו הנחמדת והרכה, שרק לפני שבועות מועטים התחתן עמה והיא יושבת עתה בסמוך אליו ומשעינה את ברכיה אל ברכיו, כשזרמים חשמליים נעימים עוברים ממנה אליו; שנית, על הגרעינים הטובים, שהוא מפצחם במלוא-פיו, כדרך שלמד מאנשי המקום, וביחוד מן הנהגים האחרים חבריו, הספרדים והאשכנזים – ושלישית, התענג במקצת גם על התמונה, שצלליה רחפו לפניו שם במרחק על הבד, ואם גם לא תפס מהם באותה שעה אלא את ה"אפיוזודות" בלבד ולא את "מהלך-הענינים" כולו.

פעם בפעם, בהתקם שם על הבד אחת הסצינות הסנטימנטליות, כשהמאהב, למשל, מרכין לאחור את ראשה של האהובה והיא מתמסרת לו בנשיקה איתנה, שהקולנוע הטוב מסר אותה כמעט על כל עזות קולה הצרדני – היה הנהג מיקלוש דופק במרפקו באשתו הנאה היושבת לצדו, כמבקש להעלות על זכרונה את הרגעים הדומים לאלה אשר להם יחדיו שם, בחדר-ביתם החדש, שרהיטיו המעטים היו שם עוד חדשים, והכל היה שם עוד חדש.

אותה שעה הרגיש הנהג מיקלוש, או דומה היה לו שהרגיש, שאותו הזרם החשמלי עובר עתה ממנו אליה, אל האשה הקטנה הזאת שלו, והיא בודאי ממשיכה לרקום בנפשה את הסצינה הנפלאה ההיא עד הסוף – עד הסוף ממש, ומתיקות רבה חלפה את כל גופו, עד שבצבצה פתאום זיעה מעטה ועלתה על מצחו, והוא אמר ל-קטנה, "שישבה על ידו".

– חם לי, איך, חם לי מאוד – הסיר את מגבעתו מעל ראשו והניחה על ברכיה של אשתו-אהובתו – אל חיקה הבטוח של אשת-חיקו.

ואולם פתאום עלו אגלי-זיעה אחרים, גדולים מאלה, על מצחו של אדולף מיקלוש הנהג, והוא הרתיע עצמו מאשתו, התרחק קצת ממנה, והטיל בה מן הצד מבטים נוקבים-חודרים, מבטי חשד ונקמה, שלא ידע מאין הם לו ומדוע הם באים ומדריכים את מנוחתו: על התמונה שלמולו נתחלפו הסצינות, והגבורה שיחקה שם משחק של תרמית ובגידה והסתירה את מאהבה בארונה בשעה שבעלה, בעלה הטוב, המעניק לה כל טוב – אבנים טובות ומרגליות ובגדים נאים ופרוות-חורף – מתדפק על דלתה ונושא לה פרחים ליום הולדתה...

– הו! – נאנח עמוקות מיקלוש הנהג והביט בפני אירן הקטנה לראות מה היא אומרת על "בוגדה" זו, על "מנוולת" זו, על "זונה" זו שם, שהוא, אדולף מיקלוש, שנא אותה באותה שעה שנאת-מות ממש.

אבל אירן לא אמרה כלום, בכלל אין היא אומרת כלום, היא אך שותקת כמבוהלת ונפחדת מפניו וממבטו, הוי, הנשים הללו – הרהר לא אחת מיקלוש הנהג, כי מאז התחתן עם קטנה זו התחילו ראשית הרהוריו בחיים – הנשים הללו בכלל "סודיות" הן מאוד ומסתירות בקרבן את הכל... וביחוד זו אירן הקטנה, היא אך שותקת ודומה כמחפשת סביבה, אחר מי היא מחפשת?... אבל עתה חפץ הוא לדעת מה חושבת היא על "מנוולת" זאת: האם "בעדה" היא או "כנגדה"? ואולם האיך יפתח וישאל אותה את השאלות הללו, והיא אך יושבת "מוקסמת" כולה – "מוקסמת" דוקא מסצינה זו של ה"בגידה"...

והנהג הרתיע שוב את עצמו, נטל את מגבעתו מעל ברכיה של אשתו בהרגשה אינסטינקטיבית, שמגבעת זאת אינה שוכנת עוד בחיק בטוח כל-יך, ובקש לומר לה לאירן הקטנה, שאילו היה הוא במקום בעלה של זו שם, כי אז... ואגרופיו קומצו בדברו, והוא משך את מגבעת-הנהגים שלו עד למורד מצחו, כמי שמכין עצמו לקטטה גדולה, אולם פתאום נחבט חבטה קלה בגבו מאחור, והוא ידע היטב מה פירושה של חבטה זו: אל האוטו שלו הוא נקרא, כי הגיע תורו לעבודה, בכל שעה יכול להגיע תורו, וכעבור עוד רגעים מעטים נשארה אירן לבדה בחשכה להמשיך את מבטה התועה על פני התמונות המתחלפות כצללים.

ב.

כשיצא אל הרחוב התחילו עיניו של מיקלוש הנהג מעפעפות וחושיו נתבלבלו בו קצת, אבל הוא משך את מגבעתו למען התחזק ולמען גרש ממוחו את המחשבות הרעות – ולעבודה!

לחיפה עליו לנסוע, הוא ידע זאת מן הבוקר, אבל לא גילה את הדבר לאירן מתוך פחד סתר, שלא ידע מאין בא לו, בימים האחרונים לא היה מודיע לה בכלל על הנסיעות הארוכות שלו,

וביחוד כשהיה עליו לנסוע ליום שלם, או יותר נכון: ללילה שלם. מה היה הפחד. לא ידע בעצמו, אבל "אינסטינקטיבית" הרגיש, שמוטב לו שלא תדע על העדרו לשעות ארוכות.

בחוץ היה האור רב וגם התנועה היתה רבה. תיירים לעשרות הצטופפו על משרדי האוטומובילים, שהיו מלאים עבודה בפרוס הפסח, והלשוניות קשקשו בשבעים לשון. אדולף מיקלוש אף הוא דבר כבר ב"שבעים לשון". אבל ההטעמה שלו היתה עוד כולה הונגרית – רחבה ושמנה, כשדות מולדתו. הוא היה בריא בגופו וחסון עד כדי כך, שלמראהו בלבד השתאו אותם התיירים היהודים האמריקאים ופנו לו מקום בהכנסו ובדחפו במרפקיו על סביבו כ"מטורף".

– מי כאן אתי לחיפה? – קרא בקול.

פניו היו בהולים, והנער הספרדי הקטן, שהוציאו מן הקולנוע, חזר אחריו. הסתכל בו ונגרר אחר צעדיו ככלבלב זה. עד שמיקלוש אמנם נהג בו ככלב ובעט בו ברגלו מאחוריו:

– מה, לעזאזל, הוצאת אותי משם? היכן הנוסעים? הלא עוד לא באו כלל!... ואלום הנער שחור-המבט, הערום, אך מהלך סביביו ומרקד כנגדו ומפטפט לפניו, שהנוסעים מחכים לו איש-איש בבית מלונו, והוא יורהו את המלונות ויסע אתו.

ובשעה שאדולף מיקלוש הפליג באוטו אל בתי-המלון לבקש אחר נוסעיו, נתגנב בחשאי אל הקולנוע, אל ספסל-מושבה של איִרן, אל מקומו, שנשאר ריק בלכתו. גבר אחר – בחור יפה-מראה, שסֵלֵק באותו יום לאותו הנער שחור-העיניים, הערום, סכום של מטבעות-כסף על מגת לסדר את העיניים כך, שאדולף מיקלוש הנהג יוצא בהקדם מן האולם, והוא ישב במקומו.

– איִרן! – אמר אותו בחור יפה-המראה – אבל איִרן שמה את כף-ידה על כפו. כמי שמבקש אך להִרְגֵעַ מעט ולתת גם לאחר להִרְגֵעַ, כי גדולה השעה...

– איִרן, – אמר הבחור שנית, והקול המרעיד, הידוע לה עוד מלפני היות מיקלוש הנהג לבעלה, הרעיד את מיתרי לבבה, ובשעה שעל הברד בחשכת הבית התנועעו הצללים, ואיזה גבר "מגוחך" חִנַק את אשתו על מעשה-בגידה, שנחפסה בו, נטל הבחור, מֵאֶהָבָה, את ידה של האשה, השקועה במחזה, וְאָצַל עליה בהתגנב, בחשכה, נשיקות על גבי נשיקות, חמות ורותות.

מחזה מול מחזה היה זה; פחד מול פחד ומתיקות מול מתיקות. ואיִרן הצעירה הסתכלה מן הצד אל פני הגבר היפה, המקושט הדר, ואותה המתיקות, המעורבת בפחד, המת על לה על-ידי הפחד, עברתה שוב לאחר עבור שבועות משעממים אלה של נשואין – ובצאתם יחד את הקולנוע אל אחת הסמטות הצדדיות, ראו את

עצמם שוב יחד לאחר פרידה זו של הנשואים – פרידה נואלה זו, שהיא אינה יודעת בעצמה" איך נעשתה ומי גרם לה...

אל מרחבי הלילה הפליגו שניהם ללא מטרה – למטרה האחת הזאת להיות שוב יחד, אם בהליכה ואם במגע ואם –

אבל על כך לא חשבו. הם בכלל לא חשבו כלום. הם רק רגשו באינסטינט-קטים שלהם, הבריאים, ואיך שמעה מעין רחש באזנה, רחש מוזר, שבא מרעד כל גופה לזכר הפחד" המתוק, שהיא נקלעת בו בלילה זה – פחד זה מפני הבעל, מפני הכובש, שהיה מרעיד את כל גופה וגוזל את נשימתה בימים האחרונים.

חושך היה ברחובות ובסמטות, ואיך הובאה שוב לאותם השדות שבמורדי ההרים, ששם היתה באה אתו, עם הבחור הנאה, קודם שהתודעה אל הנהג, ומכיון שהפחד גדל כאן ביותר, ופרצופו החרוש של הבעל-הנהג הגבור עמד כמו חי לפני עיניה, כשעיניו נעוצות בה בקנאה, טולטלה ממורא גדול, נודעזעה מאימה, ובקשה לה: פלט בחיקו שלו, של הסוכך והמגן עליה, עד שנשטטשו עליהם, על שניהם, הרחובות והסלעים והבתים וההרים, ועד שאחרה עליהם השעה של חצות ושל אחר חצות.

– הוא חָהּ . . . הוא "בַּסְטִיה" . . . – לחשה האשה וכבשה את ראשה המחומם על לבו של מאהבה והרעידה.

ג.

ואולם באותה שעה של אחר-חצות, באותו רגע ממש, שבו נחלכדו שני הגופים במתיקות זו של פחד, קרה לו למיקלוש הנהג בדרכו מקרה שלא קרהו מימיו: סחרחרת מוזרה תקפה עליו במסעו והוא היה אנוס להעמיד את האוטו, כי דומה היה לו, שהוא מסתובב במעגל ולא יוכל להמשיך בשום פנים בנסיעה זו, אבל מכיון שהנוסעים האיצו בו לנסוע, והוא לא מצא במוחו המחומם את המלים הנכונות במה לבאר את עיכובו, עשה מעשה שלא עשה מימיו, שלא ידע כלל מאין בא לו –

תחב מסמר בחישוקים, בצמיגים; האוטו השמיע קול נפץ מיוחד – וְדָמָם.

שעה מעטה עמד כך עד שנראו מרחוק פנסים מאירים מן המכוניות, שבאות מחיפה, ורק לאחר שמיקלוש העמיד אחת מהן, שבה הפליג אחד מחבריו לעבודה בתורה לירושלים, סיפר לו את אשר לא סיפר לנוסעיו: כי חולה הוא; כי חום מניע את גופו; כי הוא כולו מכוסה זיעה ואינו יודע את אשר קרה לו – והוא מוכרח לחזור לירושלים באוטו שלו, של חברו, והוא, חברו, יקח את נוסעיו לחיפה. – אני חולה – אמר – אני מטורף – הוסיף – אני מוכרח לחזור –

ואף-על-פי שהאור בכביש היה אך מעט, הבחין החבר היטב בדבור חותך זה, שבנפש החבר הוא, וכעבור אך עוד רגעים מעטים דָּהַר אדולף מיקלוש בחפון-של-טירוף לירושלים מבלי לעצור אף רגע ומבלי לשמוע לכל אשר מסביב,

ומבלי לראות אלא דמות אחת, שרחפה לפניו מטושטשת עד מאוד: איִרן הקטנה, כשהיא ישנה עתה במסתה החדשה שבביתו החדש עם רהיטיו החדשים . . . אלא שאגב טיסה נתחלפה התמונה לגמרי, נסתחררה עם הסחרחרת שבמוחו ובנפשו ונתלכדה יחד עם אותם הצללים אשר לכַד־הקולנוע בחשכת־האולם, והוא רָאָה אותה לחוֹצֶה־חבוקה בורועותיו של גבר אחר, שהוא כופף אותה לאחור על־כרחה וגופה מתבלט לפניו וגורתה חבוקה עד להתפקע . . . מצחו של אדולף מיקלוש בער כולו כאש.

אבל בערה זו היתה אך הניצוץ, שהצית את המוקד. כעבור שתי שעות של נסיעת־חפזן שגעונית, רץ אדולף מיקלוש הנהג כמטורף אל אחד הרחובות הצדדיים שבאחת השכונות הקטנות בפרברי העיר, וכשהגיע לפני ביתו שמע את הלמות־לבו עד לאזניו, ועם זה נשמעה לו מעין־מנגינה בלבו ועברתו איזו חמימות של "בטחון", שכל מחשבותיו אך הבל הם – ואיִרן הקטנה שוכבת במסתה וממתנת לו; אך לו . . . אבל איִרן הקטנה לא שכבה במסתה, המפתח היה בכיסה, ואדולף מיקלוש לא יכול היה כלל להכנס לביתו, ואז הלך הכעס הלוך וגדול, והוא שמע בקרבו רק דבור תָּפַל־שלא־מִן־הענין:

– "מה? את ביתי סגרה עלי? לביתי אין לי רשות להכנס?!" וכאילו כאן כל "החיוזוק", התחיל ממטיר בדפיקותיו על הדלת; תחילה דפיקות קלות, מתחננות, ואחר – בעבור כבר ההחלטה את סף־ההכרה, שאיננה – דפיקות חזקות, איתנות, להבל ולריק, עד שהתחילו השכנים פותחים דלתותיהם וחלונותיהם ומסתכלים בו, ב־מוכה־הירח, המטפס על החלון הסגור כחיה זו ומנעץ מבטו לראות, להבחין ולהגיע לידי ודאות . . .

וכשָׁפּוּ ידיו לגמרי וחולשה השתררה עליו, ירד אל הרחוב, המואר בפנס בודד וחלוש, ואך שאלה אחת העסיקה אותו וטלטלה אותו:

– היכן היא? לעזאזל, היכן היא? – הסיר את מגבעת־הנהגים מעל גולגלתו המחוממת – ואז שבו אליו כוחותיו, והוא צעד בטוחות ברחוב, כאילו נמצא לו פתאום המוצא, והדרך כבר סלולה לפניו. –

ד.

ובאותו הרחוב המרכזי שעל יד הקולנוע עמדו טורים־טורים עשרות אוטומו־בילים, שנתכנסו מכל ערי הארץ לירושלים בימי רבוי התיירים: אוטומובילים קטנים, ששמשו לנסיעה מהירה לכל ערי־הארץ ואוטומובילים עוד קטנים מאלה, מכונות־"טקסי", לנסיעה בעיר, בבתי־הקפה הסמוכים ובצריפים שמאחורי החנויות, ששמשו משרדים לנוסעים, ישבו עשרות הנהגים והמתינו לקריאה אל עבודה; אכלו,

לגמו, וביחוד ישבו והתלוצצו והתקוטטו האחד עם השני עד שיצאו אל הרחבות שלפני אותם הצריפים והתחילו מתגוששים. מחלצים את עצמותיהם הקופאות בישיבה ואת זרועותיהם המתאכנות על-יד ההגה של המכונות.

שמות משמות שונים היו לאותם הנהגים, ואיש מהם לא נקרא בשמו האמיתי. אפיזודות שונות היו אלו, שבהן היה תלוי אותו כנוי, שניתן לנהג, והוא קבלו על-פי הרוב באהבה – וביחוד לאחר שגם חבריו האחרים כבר "נתכנו" בשמותיהם. את אדולף מיקלוש קראו החברים בשם איזה כוכב מן הקולנוע – אחד המתגוששים המכסיקנים – על שום שהופיע באחד הימים אל בין חבריו בכובע-לבד רחב-השולים לאחר שראה כדוגמתו בקולנוע.

– הנה הוא בא! – קראו לקראתו החברים בראותם אותו יורד בחפזון מן הרחוב ומתקרב אל צריפם. ואולם בהתקרבו ובבואו אל גל-האור, שיצא מאותו צריף-הנהגים, הכירו מיד "החבריא", שפניו אינם כתמול-שלשום, והרתיעו עצמם כולם אל הצריף לשמוע את אשר קרה, את אשר נפל כאן.

ומיקלוש הנהג לא הרבה בדברים. הוא עמד וחשב כמעט להתמוטט. ושני חברים, מן החביבים עליו ביותר, תמכו אותו מזה ומזה בנשאו את מדברותיו לפנייהם. חברים! – פתח בקול גואם – חברים! – ופניו הוארו במנורת-הלוקס באור

חֶרֶר – חברים, איש-איש אל מכונתו!

וכאשר הסתכלו החבריא בפניו, פקד מיקלוש בקול של מפקד:

– איש-איש אל המכונה שלו, מארש!

ובגדול התמהון בפני הנאספים, ביקש מיקלוש הנהג כוס-שכר, לגם אותה באחת לתוך לוע-גרונו וסיפר לפני חבריו, שהנה חזר עתה מן הדרך אל ביתו – וביתו סגור, נעול במפתח, והיא איננה!

– אל המכונות, חבריא! על חשבוני! אני משלם!

– שתוק! – פרץ כנגדו נהג אחד, והוא דל-המראה וקטן-הקומה, שנקרא

בפי הנהגים בשם "הצדיק" (על שום שהיה מצטדד בצריף הנהגים עם דמדומי-הערב ומתפלל מנחה) וצעק לתוך פיו:

– שתוק! מי צריך לכספך?

ולא היו רגעים מעטים ובעיר, ברחובות, קמה בהלה גדולה. עשרות-עשרות

מכונות נתפזרו לכל הרחובות, למזרח ולמערב, לצפון ולדרום, לחפש את אשתו של אדולף מיקלוש הנהג.

השעה היתה כבר השניה לאחר חצות, דומיה שלסה ברחובות. שוטרים

מקומיים ואנגליים התהלכו פה ושם על-יד הפנסים המעטים ופיהקו לתוך האויר המתקרר בלילה.

והנה הוחרדו כולם בצפירות וצריחות של החצוצרות, של עשרות המכונות

הנחפזות, עד שנפתחו בכמה בתים החלונות ושאלות נשתלחו אל הרחוב על "האסון" שקרה.

הרחובות המוסערו, חיות מיוחדת נכנסה ללבבות החבריא, וכולם כאחד חגגו לקראת הזדמנות גאה כזאת שבאה לידם, שלא לצורך – כי הרחובות ריקים היו – השמיצו את צריחות החצוצרות בלי הרף, כאילו בקשו לבשר לעולם את המעשה הרב שלפניהם. אינסטינקטיבית, מבלי לבוא כלל בדברים איש עם אחיו, דחפו כולם בכפתורי השופרות, כמו הרגישו כולם כאחד, שזו איזו תרועה מיוחדת היא, הנחוצה לעסק זה – לחיפוש זה של "בת המלכה האובדת" . . . מעין חגיגות נתכנסה לתוך לבותיהם בימי החולין, והם עפו במכונותיהם, כבטוחים שעל אם אחת הדרכים יגלה האחד מהם – הה. מי יהיה הזוכה הגדול? את האבדה הגדולה!

ואולם לגודל המאורע נוספו על המכונות הדוהרות בלילה עוד מכונות – כל האוטומובילים הערביים, שעמדו בשער יפו ובשער שכם, שנודעו כולם לשמע הצפירות הללו של הנהגים העברים, ויצאו יחד חוצץ מבלי לדעת על מה ולשם מה. והיתה זו דהרה רבה לתוך הלילה, שהירח המסגר הוסיף עליה מאורו החור ויצק על הכבישים המשחירים מעין זוהר-פלדה מצוחצח ומבהיק.

מחזה כזה עוד לא ראתה העיר: מארבע הרוחות עלו הצריחות ונשמעה תשואת הגלגלים המקשקשים והמכונות הנושמות, שבדומית הלילה גבר קולם שבעתים, ומכל הבתים שבשכונות אשר לקצוי הרחובות יצאו הישנים מחדריהם בעינים מעפעפות ותמהות, ודלתות צרחו על צירן וחלונות נפתחו, וב-שבעים לשון נשאלו השוטרים והעוברים ושבים על אשר קרה ועל אשר נעשה.

אבל מענה לא היה, איש לא ידע את פשר הבהלה. השוטרים הערביים, שהצביעו על האוטומובילים הדוהרים ושאלו למעשה, לא נענו כלל; גם השוטרים היהודים לא נענו, ואפילו השוטרים האנגלים לא יכלו "לרדת לסוף דעתם" של הנהגים הפוחזים והנחפזים, שלא ידעו לבאר "רומאן" שלם כזה בלשונם, ואמרו במקום זה רק מלה אחת: "a girl", כלומר: מעשה בנערה . . .

ומכיון שהפרחחים מכל המינים שמעו, שהענין הוא מעשה בנערה, יצאו משכונותיהם, אלה בתחתונים ואלה במעילים עליונים על התחתונים, והרחובות נתמלאו בני-אדם ובנות-אדם, שעמדו משתאים ורקמו יחדיו לתוך הלילה את "הרומאן" הזה כולו, שלא ידעו ממנו אלא זו בלבד, שאשה צעירה נעלמה מבית בעלה והמכונות הללו נשכרו לחפש אחריה, ואולם מכיון שהמכונות היו מרובות כל-כך, ניתן מקום לדמיון לעצב את הספור ולתת לו כנפים, ונשים מוזרות בלבנה עמדו וספרו על "אמריקאי", שאשתו נעלמה ממנו, והוא שכר את כל האוטומובילים של העיר לרוץ אחריה ולחפשה: האמריקאים הללו, אומה זו! . . .

אבל בזה עוד לא חמה הבהלה. מכיון שדהרת האוטומובילים הקיפה את העיר מכל עבריה, ובהגיע המכוונות אל ההרים שמסביב עלתה הצריחה המשותפת בהדיה וסבה על הקריה כולה לצד הר-הזיתים ולצד בית-לחם ולצד מוצא ולצד הר-הצופים, התחילו מצלצלים בלי-הרף הטלפונים של תחנות-המשטרה בעיר ומחוצה לה: "הללו, הללו! מה קרה? מה הבהלה? הללו! הללו!" – והואיל ולא היה מענה נכון בפי השוטרים, והם צרחו לתוך הטלפונים, שהענין הוא מעשה בנערה... – "הללו, הללו, מעשה בנערה, "a girl" –

– איזו נערה?

– היכן הנערה?

– מי הנערה?

קמו גם האופיצרים ועלו על סוסיהם, שעמדו נכונים לרכיבה, והתחילו דוהרים אחר האוטומובילים, אחר הנהגים, אחר הבהלה – ואחר הנערה ההיא, הפלאית, שעשרות מכוונות דוהרות אחריה לבקשה ולחפשה מבלי לדעת היכן היא והיכן נעלמו עקבותיה.

ה.

אותה שעה ישב מיקלוש הנהג לצדו של חברו "הצדיק", שנהג את המכונה לאט-לאט בדרך להר-הצופים – באותה הדרך, שרק לפני שעות מועטות עבר בה הוא עצמו. לפניו, במרחקים שונים, עדיין עפו במרוצה חבריו יוסקה ובובליצ'קי, ואפילו "חבר טרוצקי" ו"החבר סטאלין" השלימו היום ביניהם ונסעו לסירוגים זה מאחורי זה וזה לפני זה, מבלי לבוא בריב ובמהלומות, כדרכם.

הלילה היה שוקט, והירח המפגר האיר. למרחקים באור מבהיק על פני הכבישים, שנתפתלו בין רוכסי ההרים כנחשים; נתגלו פעם בפעם בגבנוניהם המבריקים למרחקים כמשהו ענקי וחי, וחזרו ונתכסו.

אירן קטנה – הנה זו לו הפעם הראשונה בחייו, שהוא מיקלוש הנהג, עומד לפני "אחת השאלות". בפעם זו הראשונה "אין הוא מבין" משהו, ומכיון שהלילה מזור כל-כך, שלא כשאר כל הלילות שעברו עליו בחייו, והוא יושב כאן לצדו של חברו "כחתן", שאין לו מה לומר, הלכו הדמים הרותחים והצטננו בקרבו לאט-לאט, ואף אם אותה "הזיעה הרעה" שעל פני מצחו, זיעת המרצח, החורש רעה ומקמץ אגרופיו למעשה הרג ורצח, עוד לא נתייבשה כליל.

ורק לאט-לאט, עם חלוף הרגעים הראשונים של אותה הבהלה שהקים, הלכה ונתכנסה בלבו איזו תמורה מוזרה, והכוחות המגורים, המשולהבים ביצרים, שהיו דומים כממתחים את כל שריריו למעשה-נקם כביר, כמו קטנו ונתמעטו עד הגיעו כמעט לרפיון גמור, שנתבטא בחולשה פנימית, בשקט מזור, בהורדת הכתפים וברפיון-הידיים.

אירן הקטנה – הנה עוד מעט והיא תתגלה על אחד הסלעים לאור הירח הזה, שוכנת בחיקו של האחר, יושבת על ידו או מהלכת לצדו, והוא יקרב אליה בלאט, יוציא את ימינו מכיס בגדו וישלח את אצבעותיו בגרונה, יקיפנו בכפו הנקשה וכניצנה כך לארץ, לסלעים האלה, והיא תתפתל כנחש בכפו ותרצה להגות משהו, להתחנן, לשווע, להצטדק, אבל הוא לא ירצה לשמוע מאומה – לא רק את הלמות לבבו ישמע עד לאזניו כהלמות שרון מרחוק, ופיו יפלוט רק מלה אחת, שהוא שומרה אתו מראשית הלילה הזו:

– זונה! זונה ארורה את!

אבל מכיון שאירן לא נמצאה על פני הסלעים, נותרה לו, כשִמרים מבאישים בתחתית נשמתו, רק המלה הזאת "זונה", שהלכה ונשנתה כחרוז בלתי-פוסק במוחו, בלבו, והוא ישב על מקומו נכנע ומבויש על שכינס בשביל אשה זו, בשביל "בוגדה קטנה" זו, את כל המכונות הללו, המרעישים שמים וארץ בלילה שוקט זה.

ואולם בהארץ הרגעים הללו של ה"חיפוש" – מרגע לרגע ממש – הלכו הרהוריו של מיקלוש הנהג ונשתנו לגמרי, וכאשר התכווץ לתוך פינתו במכונה וצינת-הלילה נשבה על מצחו המשולהב והתחילה מיבשת לאט-לאט את ה"זיזעה הרעה", נתחלפו התמונות והמראות לגמרי, ושקט מיוחד, שקט נפלא ומתוק, התכנס ללבו, והוא לא הבין עוד לשם-מה כל המרוצה הזאת על סביביו, ומה רוצים חבריו הדוהרים?

אירן הקטנה – היא איננה עוד כלל בעולם, הוא הפקיר אותה, למי הפקיר אותה? – לא, היא לא היתה כלל, ולשוא מחפשים אחריה, אירן – אשה כזאת לא היתה כלל במציאות, כל זה בְּדָה הוא מלכו, לפני הרבה שנים, בעוד הוא צעיר מאוד, ישבה אתו בחשכת הקולנוע בחורה אחת, שהוא לא ידע מי היא; של עולם לא ידע מי היא, גם בחדרם המשותף וגם במטתם המשותפת לא ידע הוא לעולם מי היא, חידה היתה היא, חידה קטנה, שהתהלכה בביתו והסתכלה מבעד הוילאות הלבנים של חדרם אל החוץ, אל המרחקים...

וכך הגיע מיקלוש הנהג, על פני נפתולי-מעברים קטנים, לשאלת-החיים הראשונה בחייו: האשה, ומשאלה זו התחיל עובר לאט-לאט לשאלות אחרות, להרהורים ראשונים, לספקות ולהשתוממות פנימית, שלא ידע מאין היא באה לו, וכאשר נשא פתאום את ראשו, את גולגלתו המחוממת עם שערותיו הפרועות, אל השמים ונתאנח, ראה לראשונה גם את רחבי-האופק אשר למולו – ואף-על-פי שכבר עבר מאות פעמים בדרך זו ועל פני נוף-הרים זה, ואת הרקיעים הסודיים, התכולים, ראה, המתוחים על פני הרים דוממים-חולמים, ואת התוגה הפרושה על פני

היקום הזה כולו, שבני-אדם מתרוצצים בו, נולדים ומתים, מתים ונולדים – וסובלים וכואבים . . .

ואז נראתה פתאום גם אִירֵן הקטנה באור אחר. לא, הוא לא ירצחה נפש. ידיו חלשות. אך יצור חלש הוא, והוא אינו רשאי לרצחה נפש. היא מהלכת כאן, בתוך הלילה הזה, חפשית לנפשה. כאשר היא חפצה להתהלך חפשית – והוא אין לו כל זכות לרדוף אחריה, להדביקה ולתפסה. למי זכות על מי?

לא, הוא אינו אלא חית-טרף חזקה, הרודפת אחר החלשה ממנה. כזאת הוא! וגם פניו אינם בודאי אלא פני-חיה טורפת. פני "בסטיה", שיצריה נפגעו ודמיה נתלקחו, והיא מתרוצצת בשאגת-פרא בתוך היער ומפילה בדרכה את כל אשר למפגע לה, ומנהמת אחר ה-גִּבְהָה . . .

עד כדי כך הגיע מיקלוש הנהג.

ואז נפתע מאוד וראה בדמיונו את תוי פניו לפניו, לעיניו. את פרצופו הגס, החרוש קיים גסים-אפלים, ראה – ובפעם הראשונה בימי חייו עברתו מעין בחילה אל עצמו ואל כל דרכי חייו, והוא עבר משנאת האחרים לשנאת עצמו – היא הגדולה שבכל התמורות, שבאה עליו בלילה זה.

...פרצוף גס הוא – ואִירֵן הקטנה אך רכה היא ועדינה. אחרת ממנו ורחוקה ממנו. רחוקה מאוד. כל קירבה לא היתה מעולם ביניהם. הוא השתלט עליה ולקחה בכוח מבית אמה, האלמנה ההונגרית העניה, שלא יכלה להתנגד לו, שלא ידעה אלא זו בלבד, שעליה להפטר מגערה זו, מבתה שלה, שהתחילו מרננים אחריה. והנה הופיע הוא, "בעל-הפרנסה", הנהג, והתפלש לרגליה ובקש ממנה את בתה, ולא עלתה כלל על דעתו, שזו אינה חייבת ללכת אחריו ולהיות אסירת-תודה לו. . . .

...כן, בדרך כלל לא עלתה עד עתה על דעתו כלום; מאומה. בור היה. בור וריק היה. גס היה ופשוט. חיה פשוטה ולא אדם. "בסטיה". וגם אָתָה, עם אִירֵן, התנהג הוא כחיה, כזאב, כסוס, ככלב – והיא... היא היתה אך כבשה קטנה, רחֵלָה עדינה ורכה, שפרפרה בחיקו נאלמת ושוקטת, מוכת תמהון ואימה . . .

ואז עמדה ברורה לפני עיניו גם הדמות האחרת – דמותו של אותו גִּבְר, שלקחה ממנו בלילה זה, ליל-הלילות שלו, שהוא בודאי אחר לגמרי, עדין ורך כמותה, ונקי ומצוחצח ומהלך בעדינות וברוך עם זו, הרכה והעדינה; גבר נאה, שיודע בודאי גם לדבֵר יפה ולקחת בידו את כפה הקטנה של אִירֵן – הכף הנחמדת, השוכנת לפרקים על שמלתה כחתלתולה חיה וקטנה ורכה – ולהאציל עליה נשיקות עדינות, כנשיקות ההן אשר על פני הבד בקולנוע, שהוא יושב בו אָתָה יחד לפני –

הה, אימתי היה הדבר הזה? אימתי יושב הוא אָתָה בחשכת אותו האולם? ואימתי היה זה, שאותו גבר כסף לאחוריו את האשה ההיא ואָצל עליה מנשיקותיו?

ומדוע חרדה כל-כך אינן למראה זה על פני הבד? ועל שום מה נתמסרה כל-כך לסצינה זו המחרידה, בבוא "הבעל" הביתה עם ה"פרחים בידיו" ליום הולדתו והובתו-אשתו והמאהב מסותר בארון? ...? מה? ... מה? ...

לא, עד עתה לא הבין הוא בכלל מאומה. הוא היה בור. הוא היה נקלה ושפל. הוא היה "חיה רעה". הוא היה צר. — —

ומיקלוש הנהג ידע אז והכיר בהכרה ברורה, כאשר לא הכיר עד עתה שום דבר בעולם, שהנה מחר בבוקר יהיה הוא איש אחר — וממחר בבוקר יתחיל אף הוא להבין, להתבונן, לראות.

הוא יהיה אחר. הוא יתהלך בעינים פקוחות. הוא ישתנה לגמרי — ומי יודע אם לא יהיה ללעג לחבריו בהמשך הימים, כאשר הם לועגים לא אחת לחברם זה, "הצדיק", היושב כאן אתו ומנהג את המכונה, על שום שאף הוא אחר הוא, משונה מכולם, ועומד לפרקים בקצוי הצריף ומצטדד להתפלל מנחה ...

וכאן נזדקר פתאום מיקלוש במקומו והביט בפרצוף פני חברו, בפני "הצדיק", הדוממים אל מול ההגה של המכונה. ובפעם הראשונה בחייו ראה לתמהונו, שמהו מתהלך על פני הפרצוף הזה, על פני קמטי-הפנים האלה ועל כל הדמות הזאת כולה — והוא לא ידע עד היום, שפני האדם ופרצופיהם מבטאים משהו ומביעים משהו, — "ולמה הוא, "הצדיק", בודד תמיד כל-כך?" — שאל עצמו מיקלוש הנהג —

"ולמה הוא מקבל את חרפתו ושותק כל-כך תמיד? ...? מה? ...? ולמה הוא מתפלל? מה נפל בחייו? ומי יודע איזה לילה עבר עליו פעם? ...? מה?"

ואז דממה המכונה במקומה, כי הרחיקה עד מאוד; הרחיקה מכל יתר החברים וממכונותיהם ("ומי יודע, אם לא בכוונה תחילה הרחיק אותו חברו "הצדיק" משאר חבריו? ...). וכאשר הביט מיקלוש בפני חברו ובעיניו, שהוארו באור הירח המלא, היה ברור לו, שהלה יודע היטב מכל אשר התחולל בנפשו בשעה ארוכה או קצרה זו.

— עכשיו נשוב... — לחש אז "הצדיק" — נחזור לביתך... כבר אפשר לחזור...

צריך כבר לחזור...

ומיקלוש הנהג אך נענע את גולגלתו הטרופה ולא הוציא הגה מפיו. דומה היה לו, שהוא כולו משותק וגם פיו משותק, ולעולם לא יוכל עוד להעלות מתוכו כל דבור. אף לא מלה אחת.

ובשעה מאוחרת של לילה, כשפאתי שמים כבר התחילו מאדימות במזרח, שרך את דרכו לאטו בתוך אחת הסמטות של אחת השכונות בקצוי הפרברים בירושלים, אדם כפוף-קומה במשהו, שמגבעתו היתה תלויה לו כמעט עד למצחו, ועיניו באחד החלונות המכוסים וילאות-תחרים לבנים.

הוילאות התנוודו ברוח הבוקר, כי אותו חלון, שהיה נעול לפני שעות
 מועטות, עמד עתה פתוח, ולקראת הנענועים האלה, שהיו כמרמזים ומושכים את
 הלב בנקיונם, טפס עתה הלך בודד זה ועלה במדרגות אותו בית ואותו חדר,
 שעל דלתו הלם הוא כחיה אך לפני שעות מעטות.
 וכשקרב אל החלון והפשיל את הוילון, נגה אור-המזרח המאדים על פני
 האשה, ששכבה על המצעים הלבנים והחדשים שבמטה הלבנה והחדשה.
 "אירן" – לחש אותו הלך, אבל כמו התנחם מיד על המעשה הרב שהוא
 עושה בקריאת שם-האשה המקודש, עמד בשהיה מעטה והזין עיניו מן המחזה:
 פני האשה הקטנים המבצבצים ויוצאים מבין מפלשי הכרים כשמש-בוקר מבין
 ענני-בוקר, וכשהתנשמה האשה בשנתה, שנת-עיפים, וחזה התרומם לאטר-לאטו,
 והרים עם-זה את השמיכה בתנועת חיים זו, היקרה מכל התנועות, צנחה לו
 למיקלוש הנהג גולגלתו על לבו, כמי שמרכין ראשו בעננה בשעת תפלת-לחש,
 והרגיש ליאות רבה בכל יצורי גוו לאחר ליל-נדודים זה, לאחר ליל-טלטולים זה,
 וכשעברתו ההכרה הברורה, הודאות הגדולה, שאשה זו אינה עוד שלו – לא,
 שְׁלָה היא, של-עצמה, ושל אחר-אחר, שדמותו לא עמדה עוד ברורה לפניו
 כבתחילה – הפנה את גבו אל החלון הפתוח, הוריד מגבעתו על עיניו וירד
 במדרגות הבית על ראשי אצבעותיו, שלא להרעיש עוד את הבית, את החלונות
 ואת הדלתות ואת העולם, ובנשוב הרוח הקרירה אל מול פניו בהגיעו אל הסמטה,
 ומשם אל רחובות-העיר הנרדמים עדיין בשעה משכימה זו, צעד בדממה ולאטו
 לקראת בוקר-חיו החדש.